

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра Фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри Фінансів, банківської
справи та страхування
Бондарук Т. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)
«05» червня 2018 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ**

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ
для студентів напряму 07 «Управління та адміністрування»
підготовки:
спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Факультету: фінансово-економічного

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
Фінансів, банківської справи та страхування,
протокол від «_05_» червня 2018 № 15

Київ
2018 рік

УДК 336.

Страховий менеджмент: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Страховий менеджмент», Галузь знань 07 «Управління та адміністрування», Напрями підготовки: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Залюбовська С.С.. – К.: НАСОА, 2018. – 30 с. – (Електронний ресурс).

Викладено методичні рекомендації з підготовки дисципліни «Страхові послуги»

Розробник:

Світлана Сергіївна Залюбовська, канд. екон. наук, доц.кафедри фінансів, банківської справи та страхування НАСОА.

Рецензенти:

Рецензенти: к.е.н., доцент Іващенко О. Л.
к.ф.м.н., професор Дериглазов Л.В.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від. «_05_» червня 2018 року №_15_

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

«_05_» червня 2018 року

_____ (підпис)

(Бондарук Т.Г.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою Радою фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку і аудиту за напрямом підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від. «26_» червня 2018 року № 13

«26» червня 2018 року

Голова

_____ (підпис)

(Бондарук Т.Г.)
(прізвище та ініціали)

©НАСОА, 2018 рік

ЗМІСТ

Анотація.....	4
I. Робоча програма.....	6
2. Навчальна програма.....	7
3. Завдання до виконання контрольних робіт студентів заочної форми навчання з дисципліни «Страховий менеджмент».....	14
4. Питання для самостійного опрацювання.....	19
5. Перелік контрольних питань з дисципліни «Страховий менеджмент».....	23
6. Список рекомендованої літератури..	27

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Страховий менеджмент» входить до програм фахової підготовки і перепідготовки слухачів Національної Академії статистики, обліку та аудиту освітньо-кваліфікаційних рівнів магістр денної та заочної форм освіти.

«Страховий менеджмент» разом із іншими дисциплінами «Ринок фінансових послуг», «Податковий менеджмент», «Фінансовий менеджмент» утворює комплекс наук, які забезпечують формування в майбутніх магістрів достатнього рівня знань для успішної роботи в будь-якій з основних ланок фінансової системи.

Посилення страхового компоненту освіти майбутніх фінансистів зумовлено зростанням ролі страхування в умовах розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки. Цей клас фінансової діяльності сприяє захисту юридичних і фізичних осіб від втрат, зумовлених ризиковими обставинами, накопиченню резервів, які до використання за призначенням формують короткострокові й довгострокові ресурси, що інвестуються в економіку.

Страховання як різновид підприємницької діяльності має яскраво виражену специфіку з огляду на принципи створення страхових організацій, визначення стратегії їх діяльності, управління маркетингом, відбором ризиків на страхування, врегулюванням страхових претензій, грошовими потоками, формуванням фондів і забезпеченням фінансової надійності компаній. Знання з управління страхуванням конче потрібні як безпосереднім працівникам страхового бізнесу, так і фахівцям суб'єктів виробничої сфери, банків, податкових, регуляторних органів, що співпрацюють зі страховиками. Магістранти з фінансів уже володіють певним обсягом знань зі страхування, отриманих під час навчання в бакалавраті. Зокрема, мова йде про знання з дисциплін «Страховання», «Страхові послуги», «Соціальне страхування». Усе це дає змогу перейти на магістерському рівні навчання до формування у студентів компетентностей з питань управління бізнес-процесами з огляду на забезпечення ефективного використання страховими компаніями наявного потенціалу.

Мета дисципліни: оволодіння знаннями з опрацювання і реалізації управлінських рішень із комплексу питань, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Завдання дисципліни: набуття студентами стійких знань з теорії та практики управління страховою компанією; надання страхових послуг; оцінювання ризиків; урегулювання страхових претензій.

Предмет дисципліни: фінансові аспекти управління процесами створення і ефективного використання потенціалу страхових організацій.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- особливості і перспективи розвитку підприємницької діяльності в страхуванні;
- сутність, функції, роль страхового менеджменту в умовах ринкової економіки;
- порядок проектування, реєстрації й ліцензування страхових організацій, зміст державного нагляду за їх діяльністю
- складові потенціалу страховика, його формування і напрямки забезпечення ефективного використання;
- принципи побудови раціональної структури страхової організації та повноваження її органів управління;
- принципи управління страховою компанією;
- значення і методи опрацювання стратегічного плану діяльності страховика;
- сутність і способи активізації маркетингової діяльності в страхових організаціях;
- технологію відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій;
- особливості управління грошовими потоками в страхуванні;
- організацію управління резервними фондами страховика;
- умови й способи досягнення підвищення фінансової надійності страхової організації;
- методи відбору ефективних варіантів реалізації інвестиційних проектів в страхових компаніях;
- методи здійснення фінансового моніторингу грошових операцій страховика.

Уміти:

- розробляти місію, цілі й стратегічні завдання страховика;
- формувати раціональну структуру управління страховою організацією;
- організувати процес бюджетування в страховій організації;
- досліджувати стан ринку страхових послуг;
- досліджувати попит на страхові послуги та організувати ефективну систему їх продажу;
- оформляти договори страхових і контролювати їх виконання;
- оформляти документально страхових випадків та розраховувати розмір належних страхових виплат потерпілим;
- аналізувати діяльність страховика і пропонувати заходи її поліпшення;
- визначати достатність коштів страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- визначати напрями ефективного розміщення страхових резервів та тимчасово вільних власних коштів страховика;

- забезпечувати контроль за фінансовою надійністю страхової компанії
- здійснювати перевірки правильності проведення страховиками фінансових операцій;
- провести фінансовий моніторинг в страховій організації.

І. РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

«СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції страхового менеджменту												
Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту	8	2	2			4	7	1				6
Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	13	3	2			8	14	1	1			12
Тема 3. Планування страхової діяльності	16	4	2			10	15	1	1			13
Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	12	2	2			8	14	1	1			12
Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	14	4	2			8	15	2	1			12
Разом за змістовим модулем 1	63	15	10			38	65	6	4			55
Змістовий модуль 2. Ключові напрямки страхового менеджменту												
Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування	15	3	2			10	17	2	-			15
Тема 7. Урегулювання страхових претензій.	15	2	3			10	17	1	1			15
Тема 8. Управління грошовими потоками страховика	14	2	2			10	17	1	1			15
Тема 9. Управління фінансовою	16	4	2			10	17	1	1			15

надійністю страховика												
Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях	17	4	3			10	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 2	77	15	12			50	85	6	4			75
Усього годин	140	30	22			88	150	12	8			130
Модуль 2												
ІНДЗ	10		-	-		10	-		-	-	-	
Усього годин	150	30	22			10	88	12	8			130

2. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Предмет і завдання науки. Структура науки та її взаємозв'язок з іншими науками. Форми занять та методичні поради з вивчення науки.

Страховання як особливий вид підприємницької діяльності й перспективи його розвитку в Україні та світі.

Суб'єкти страхового підприємництва (страхові організації, перестраховувальні компанії, страхові посередники).

Зміст і структура страхового менеджменту та його функції. Роль страхового менеджменту. Нова парадигма менеджменту як виклик перспективи розвитку страхового бізнесу.

Страхова організація як основний суб'єкт страхового бізнесу й основа розбудови його менеджменту. Законодавство України про страхове підприємництво.

Класифікація страхових організацій, їх організаційно-правові форми. Акціонерна форма страхових товариств, її переваги та перспективи розвитку. Товариства взаємного страхування. Мотивація їх широкого розповсюдження в багатьох зарубіжних країнах. Основні чинники, що гальмують розвиток таких товариств в Україні.

Спеціалізація страхових організацій.

Страховий ринок України: стан і перспективи розвитку.

Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні. Вплив процесів глобалізації економіки, і, зокрема, вступу України до СОТ, на розвиток страхового ринку.

Управління процесом створення страхових організацій. Зміст пакету необхідних документів і процедура реєстрації страхових організацій, їх філій, і представництв. Ліцензування страхової діяльності.

Досконале управління в страхових організаціях як важливіша умова їх розвитку й підвищення ефективності діяльності. Активізація використання зарубіжного досвіду в розбудові механізму управління страховими формуваннями.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.

Соціально-економічна сутність категорії «потенціал організації». Склад, структура й оцінка наявного потенціалу страховика та ефективності його використання. Ресурсний потенціал та його оптимізація.

Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.

Поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією. Ієрархічний тип структур управління. Функціональний і структурний підходи в організації управління страховиком. Характеристика організаційних відносин. Лінійна структура. Функціональна структура. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні. Лінійно-штабна структура. Дивізіональна структура управління. Співвідношення централізації й децентралізації в структурі органів управління страховою організацією. Центральний офіс. Дирекції, регіональні управління, філії, центри страхових послуг, відокремлені робочі місця й представництва страховиків.

Вибір ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний.

Методи управління трудовим потенціалом. Кадрове забезпечення страхових організацій. Підбір працівників, їх адаптація й підвищення кваліфікації. Оцінка наслідків роботи окремих підрозділів та працівників страхової організації.

Сутнісна характеристика мотивації персоналу як функції страхового менеджменту. Заробітна плата та інші форми мотивації в страхуванні. Стимулювання інновацій.

Загальні збори акціонерів – найвищий орган управління страховою організацією. Спостережна рада. Рада директорів. Права та обов'язки цих органів. Ревізійна комісія. Права та обов'язки перелічених органів.

Виконавчі органи управління страховою організацією. Правління та його функції. Голова правління, президент, генеральний директор страхової організації. Матриця повноважень із прийняття рішень

Дорадчі органи управління страховою компанією: рада директорів філій, рада директорів центрів страхових послуг, рада агентів.

Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків. Їх роль в управлінні страховою справою.

Функції й роль Нацкомфінпослуг у забезпеченні нагляду за страховою діяльністю. Напрями вдосконалення впливу держави на розвиток страхової справи.

Тема 3. Планування страхової діяльності

Стратегічний менеджмент: структура й зміст основних елементів та етапів у страхуванні. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення. Система планів розвитку страхової організації. Бізнес-процеси як сукупність дій засновників і менеджменту, що забезпечують реалізацію конкретної мети страховика в межах певної організаційно-правової структури.

Стратегія страхової організації як генеральна програма дій. Процес розробки стратегії: елементи стратегічного вибору, формування стратегічних цілей, використання методу «опрацювання сценарію майбутнього» організації, оцінка стратегічної ситуації. Інноваційна спрямованість стратегії розвитку. Аналіз альтернатив і вибір стратегії. Проведення SWOT-аналізу при розробці стратегії страховика. Врахування економічних, соціальних і політичних передумов розвитку страхової організації. Часовий аспект стратегії. Опрацювання плану регіональної діяльності й плану відкриття нових точок продаж.

Оцінка необхідних ресурсів.

Необхідність і призначення бізнес-плану страховика. Коло користувачів бізнес-планом. Структура бізнес-плану та характеристика його окремих розділів. Порядок опрацювання, розгляду й затвердження бізнес-плану. Шляхи вдосконалення змісту й технології опрацювання та реалізації бізнес-плану.

Процес бюджетування в страховій організації. Планування на рівні підрозділів. Бюджетування як одна з форм здійснення контрольної функції страхового менеджменту.

Особливості антикризового управління страховиком. Плани санації та реструктуризації компанії. Використання техніко-економічних та фінансових показників страхової компанії в системі контролінгу кризових явищ.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.

Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя.

Формування баз даних і управління їх використанням. Електронна база даних з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Використання можливостей Internet.

Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.

Шляхи вдосконалення інформаційної системи.

Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях.

Публікація звітності на іншій інформації. Взаємовідносини страховиків із засобами масової інформації.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність і завдання страхового маркетингу. Маркетингова служба страховика, її функції та організація роботи. Взаємодія служби маркетингу з іншими підрозділами страховика. Зміст плану маркетингу та його спрямованість на удосконалення управління асортиментом і якістю страхових послуг, формування попиту на ці послуги і стимулювання продаж.

Маркетингові дослідження в страхуванні: завдання, види та форми. Аналіз ринкової ситуації та конкурентного середовища. Сегментування і вибір цільових ринків. Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Оцінка інтенсивності конкуренції на ринку страхових послуг. Організація та координація розроблення та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності страховика.

Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в сфері страхування. Визначення факторів, що впливають на динаміку продаж. Формування та реалізація конкурентних переваг страхової організації.

Розширення пропозиції страховика. Розробка та просування нових видів страхових послуг.

Управління рекламною діяльністю. Підтримування зв'язків зі споживачами страхових послуг. Реалізація форм і методів паблік-релейшнз.

Побудова ефективної системи продажу: канали розподілу та мотивація причетних до надання страхових послуг. Реалізація заходів щодо підвищення ефективності роботи в каналах розподілу.

Прямі продажі: через головний офіс та відокремлені структурні підрозділи.

Роль, значення та тенденції розвитку страхового посередництва в Україні. Страхові агенти, їх класифікація та основні функції. Страхові та перестрахові брокери: функції та організація діяльності. Нові форми страхового посередництва. Віртуальне страхове посередництво. Організація продажу страхових послуг у системі MLM. Bancainssurance. Асистанс (медичний та технічний). Винагорода страховим посередникам.

Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування

Сутність ризик-менеджменту в контексті визначення потреби в страхуванні. Поняття й класифікація ризиків. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування.

Організація відбору ризиків на страхування. Управління даним бізнес-процесом із метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля.

Етапи відбору ризиків.

Тарифікація. Побудова тарифікаційної системи. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу. Основні методологічні підходи при здійсненні актуарних розрахунків. Тарифна політика, її цілі та принципи

Андерайтинг як важливіший бізнес-процес страховика. Складові й основні завдання андерайтингу. Вимоги до управління андерайтингом.

Ідентифікація ризиків. Виявлення можливих ризиків та визначення причин імовірності їх настання. Джерела й способи отримання необхідної інформації для проведення даного заходу: фізичний огляд, схеми послідовності технологічних та інших процесів, вивчення документів, співбесіда із ключовим персоналом, залучення при необхідності незалежних експертів.

Оцінка ризику. Методи кількісного і якісного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують причини й величину ризиків. Визначення показників: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних.

Визначення розміру та періоду страхового покриття. Розрахунок страхової премії.

Контроль за ризиком. Урахування факторів територіальної та часової розкладки ризиків. Доцільність перестрахування ризиків.

Укладення страхових договорів та контроль за їх виконанням.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

Служба врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Форми страхових виплат. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя.

Оформлення регресних позовів до осіб винних у скоєнні страхових випадків. Контрибуція в сфері страхування.

Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генерують діяльність суб'єкта господарювання.

Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Модель грошових потоків страховика.

Грошові потоки, що обслуговують операційну діяльність страховика. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика.

Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування, частки страхових виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Порядок визначення заробленої страхової премії.

Менеджмент витрат страховика. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення справи (аквізиційні та ліквідаційні витрати). Проблеми оптимізації витрат на ведення справи.

Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку. Особливості оподаткування прибутку страховиків. Чистий прибуток, порядок його використання. Розподіл чистого прибутку. Вільні резерви страховика. Виплата дивідендів. Реінвестування.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

Поняття фінансової надійності та методи її забезпечення. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля.

Поняття та склад технічних резервів. Резерв незароблених премій, порядок його формування та визначення частки перестраховика в цьому резерві.

Резерв збитків та його види. Порядок формування резерву збитків за заявленими вимогами страхувальників та визначення частки перестраховика в цьому резерві. Резерв коливань збитковості та порядок його формування. Резерв катастроф та порядок його створення. Формування інших резервів.

Інвестиційна діяльність страховика, її напрямки. Інвестиційний ризик та дохідність, їх взаємозв'язок. Диверсифікація та ризик інвестиційного портфеля.

Управління інвестиційним портфелем та оцінка його ефективності.

Розміщення коштів страхових резервів та порядок державного регулювання цього процесу. Нормативи розміщення страхових резервів. Напрямки інвестування тимчасово вільних коштів страховика.

Принципи розміщення та інвестування вільних коштів страхових резервів: безпечність, ліквідність, прибутковість, диверсифікованість.

Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Статутний капітал страховика, особливості його формування. Гарантійний фонд. Вільні

резерви страховика. Фактичний запас платоспроможності страховика. Визначення нормативного запасу платоспроможності. Система управлінських заходів щодо покращання платоспроможності страховика.

Оцінка структури активів та пасивів страховика. Структура дебіторської та кредиторської заборгованості.

Показники фінансової стійкості (коефіцієнти): автономії (незалежності); фінансової стійкості; використання активів; використання власних коштів; співвідношення позикових та власних коштів; маневреності власних коштів; концентрації власного капіталу; показник заборгованості кредиторам.

Показники ліквідності: коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг страхових організацій

Фінансовий моніторингу і його завдання у справі запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. Дії, які відносяться до легалізації (відмивання) доходів.

Система фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень.

Страхові компанії, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єкту первинного фінансового моніторингу. Суб'єкти державного фінансового моніторингу: завдання, функції та права.

Ідентифікація осіб, що здійснюють фінансові операції. Порядок надання такої інформації. Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу. Призначення працівника, відповідального за проведення первинного фінансового моніторингу. Вимоги до його кваліфікації та забезпечення відповідного навчання. Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

Типологія легалізації брудних коштів.

3. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Виконання контрольної роботи полягає в написанні реферату та розкриття змісту трьох теоретичних питань, ряду тестів і однієї задачі. Варіант контрольної роботи, як і варіант задачі, вибирається студентом відповідно № за списком в групі. (Якщо студентів більше 30 чоловік, то з №31 починають 1 варіант.)

Структура реферату:

- вступ - 1-2 стор.
- основна частина - до 15 стор.
- список використаних джерел.

Загальний обсяг контрольної роботи - 18 – 20 сторінок на аркушах паперу формату А4(відстань між рядками 1.5 інтервали, гарнітура – Times New Roman Cyr, кегль – 14, поля: угорі та знизу – 2см., зліва – 3см., праворуч – 1 см., абзац – 1.5 см.) .

В окремих випадках за обгрунтованою заявою студента тема контрольної роботи може бути змінена науковим керівником.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Варіант 1

1. Комерційне страхування, його сутність і принципи.
2. Планування страхової діяльності.
3. Повний цикл управління ризиками та особливості основних етапів його застосування.

Варіант 2

1. Зміст та склад страхового менеджменту.
2. Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.
3. Принципи управління перестраховальною діяльністю.

Варіант 3

1. Принципи та функції страхового менеджменту.
2. Управління наданням окремих видів страхових послуг (автострахування).
3. Управління пропорційним та непропорційним перестраховуванням.

Варіант 4

1. Державний нагляд та регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки.
2. Управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг.
3. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії: сутність, принципи.

Варіант 5

1. Стратегічний менеджмент страхової діяльності: сутність та складові.
2. Порівняльний аналіз систем продажу страхових продуктів.
3. Основні принципи й особливості формування та управління резервами страховика.

Варіант 6

1. Процес створення страхової компанії: реєстрація та ліцензування.
2. Система продажу страхових продуктів через страхових посередників.
3. Управління інвестиційним портфелем страховика.

Варіант 7

1. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.
2. Кадровий менеджмент у страховій діяльності.
3. Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.

Варіант 8

1. Необхідність, сутність та призначення контролю страхової діяльності.
2. Контролінг персоналу. Кадровий маркетинг. Система підготовки і перепідготовки персоналу та її організація.
3. Управління формуванням та використанням прибутку.

Варіант 9

1. Основні типи організаційних структур страховиків, їх переваги та недоліки.
2. Особливість ідентифікації й оцінювання страхових ризиків. Страхові тарифи.
3. Податковий менеджмент страхової діяльності.

Варіант 10

1. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.

2. Способи управління ризиками у страховій діяльності.
3. Показники фінансового стану страхової компанії.

Варіант 11

1. Місце та значення системного і ситуаційного підходів у страховому менеджменті страхової діяльності. Основні властивості системи.
2. Державний нагляд та регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права та обов'язки.
3. Стратегії бізнесу, функціональні стратегії та принципи їх формування.

Варіант 12

1. Структура і принципи організації страхового менеджменту.
2. Класифікація стратегій страхової діяльності.
3. Показники ліквідності страхових компаній: коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Варіант 13

1. Функції страхового менеджменту, їх характерні особливості.
2. Управління наданням окремих видів страхових послуг (медичне страхування).
3. Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.

Варіант 14

1. Стан і напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.
2. Організаційна структура страховика. Класифікація організаційних структур страховиків, їх переваги та недоліки.
3. Управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг.

Варіант 15

1. Стратегічні цілі менеджменту страхової діяльності та чинники їх вибору.
2. Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності.
3. Основні принципи й особливості формування та управління резервами страховика.

Варіант 16

1. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.
2. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Акціонерна страхова компанія.
3. Управління інвестиційним портфелем страховика.

Варіант 17

1. Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи і надання юридичній особі статусу страховика.
2. Зміст і завдання управління якістю страхового продукту.
3. Страховий маркетинг. Розвиток продуктової стратегії страхової компанії.

Варіант 18

1. Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності.
2. Страховий маркетинг. Розвиток продуктової стратегії страхової компанії.

3. Управління формуванням та використанням прибутку страхової компанії.

Варіант 19

1. Особливості та вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності.
2. Страхових ризики, особливість їх ідентифікації та оцінювання. Страхові тарифи.
3. Управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг. Концепція М. Портера.

Варіант 20

1. Сутність поняття «менеджмент ризиків», його мета і зміст у страхуванні.
2. Класифікація страхових послуг за ознаками — за ринковою активністю, економічною, юридичною, за обсягом страхового захисту тощо.
3. Фінансовий стан страхової компанії, особливості його оцінювання.

Варіант 21

1. Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією.
2. Економічна сутність планування в страховому менеджменті та його етапи.
3. Аналіз страхового портфеля з використанням матриць Бостонської консультативної групи, фірми МакКінзі та ін.

Варіант 22

1. Сучасний стан і напрямки розвитку управління якістю страхових продуктів в Україні.
2. Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.
3. Фінансові ресурси страхової компанії, їхні джерела і форми руху.

Варіант 23

1. Контролінг персоналу. Кадровий маркетинг. Система підготовки і перепідготовки персоналу та її організація.
2. Управління наданням окремих видів страхових послуг (страхування відповідальності).
3. Оцінка структури активів та пасивів страховика. Структура дебіторської та кредиторської заборгованості.

Варіант 24

1. Податковий менеджмент страхової діяльності.
2. Напрямки дослідження конкурентів: оцінка їхніх перспектив і дій. Позиції конкурентної боротьби, у яких можуть перебувати страхові компанії.
3. Планування фінансової діяльності страхової компанії. Контроль фінансових результатів і прибутку, обсягу страхових резервів і спеціальних фондів.

Варіант 25

1. Договір страхування як основний інструмент для реалізації страхового продукту.
2. Сутність та особливості страхової послуги як товару. Роль продажів страхових продуктів у розвитку страхової діяльності.
3. Основні принципи й особливості формування та управління резервами страховика.

Варіант 26

1. Фінансові ресурси страхової компанії, їхні джерела і форми руху.
2. Переваги і недоліки різних систем продажів, їх порівняльний аналіз і напрямки використання за видами страхових послуг.
3. Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії. Фондовий ринок і робота на ньому.

Варіант 27

1. Сутність, функції і склад фінансового менеджменту страхової компанії.
2. Кадровий менеджмент у страховій діяльності.
3. Управління платоспроможністю страховика.

Варіант 28

1. Необхідність, сутність та призначення контролю страхової діяльності.
2. Сутність поняття «менеджмент ризиків», його мета і зміст у страхуванні.
3. Аналіз страхових операцій, факторів управління ризиком і фінансовими результатами.

Варіант 29

1. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.
2. Повний цикл управління ризиками та особливості основних етапів його застосування.
3. Страховий маркетинг. Розвиток продуктової стратегії страхової компанії.

Варіант 30

1. Стратегічний менеджмент страхової діяльності: сутність та складові.
2. Основні розділи типового бізнес-плану: призначення плану, вихідна інформація про страхову компанію та її сегмент страхового ринку, вибір страхових послуг, дослідження ринку тощо.
3. Основні принципи та особливості управління фінансами страхової компанії.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

1. Еволюція формування поняття «страховий менеджмент».
2. Історія розвитку ринку комерційного страхування в Україні.
3. Подання основних категорій комерційного ринкового страхування у вітчизняному законодавстві.
4. Господарський кодекс України та принципи страхової діяльності.
5. Акціонерна форма страхових товариств, її переваги та перспективи розвитку. Товариства взаємного страхування. Мотивація їх широкого розповсюдження в багатьох зарубіжних країнах.
6. Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні.
7. Вплив процесів глобалізації економіки, і, зокрема, вступу України до СОТ, на розвиток страхового ринку.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.

1. Соціально-економічна сутність категорії «потенціал організації».
2. Поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією. Ієрархічний тип структур управління. Лінійна структура.

Функціональна структура. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні. Лінійно-штабна структура. Дивізіональна структура управління.

3. Вимоги вітчизняного законодавства до створення господарських товариств.
4. Роль реінжинірингу у формуванні сучасної діяльності вітчизняних страхових компаній.
5. Типові посадові обов'язки у страховій компанії.
6. Сутнісна характеристика мотивації персоналу як функції страхового менеджменту.
7. Дорадчі органи управління страховою компанією: рада директорів філій, рада директорів центрів страхових послуг, рада агентів.
8. Спільні та розбіжні вимоги Господарського та Цивільного кодексів до організації діяльності страхової компанії.

Тема 3. Планування страхової діяльності

1. Стратегічний менеджмент: структура й зміст основних елементів та етапів у страхуванні.
2. Стратегія страхової організації як генеральна програма дій.
3. Відомі підходи до планування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.
4. Порівняльний аналіз бізнес-плану та економічного обґрунтування страхової діяльності, яке розробляється при ліцензуванні страховика.
5. Огляд засобів планування в практиці страхової діяльності в Україні.
6. Бюджетування як одна з форм здійснення контрольної функції страхового менеджменту.
7. Використання техніко-економічних та фінансових показників страхової компанії в системі контролінгу кризових явищ.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

1. Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.
2. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій.
3. Формування електронних баз даних і управління їх використанням.
4. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.

5. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування.
6. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

1. Маркетингова служба страховика, її функції та організація роботи.
2. Маркетингові дослідження в страхуванні: завдання, види та форми
3. Класифікація страхових послуг.
4. Договір страхування як інструмент реалізації страхового продукту.
5. Законодавчо-нормативні вимоги до діяльності вітчизняних страхових посередників — агентів і брокерів.
6. Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в сфері страхування.

Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування

1. Еволюція теорії ризик-менеджменту та роль у цьому процесі страхування.
2. Основні методологічні підходи при здійсненні актуарних розрахунків. Тарифна політика, її цілі та принципи.
3. Андеррайтинг як важливіший бізнес-процес страховика.
4. Ідентифікація ризиків.
5. Визначення показників: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних.
6. Законодавчі і нормативні акти України щодо страхування управління ризиками діяльності страхової компанії.
7. Напрямки розвитку вимог до управління ризиками в страховій діяльності.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

1. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій.
2. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди.
3. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя.
4. Регресні позови. Контрибуція в сфері страхування.

5. служба безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

1. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний.
2. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика.
3. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення справи (аквізиційні та ліквідаційні витрати).
4. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика.
5. Вільні резерви страховика.
6. Реінвестування.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

1. Поняття фінансової надійності та методи її забезпечення.
2. Резерв незароблених премій, порядок його формування та визначення частки перестраховика в цьому резерві.
3. Резерв збитків та його види.
4. Диверсифікація та ризик інвестиційного портфеля.
5. Сутність законодавчих і нормативних актів України, що регулюють фінансову діяльність страховика.
6. Гарантійний фонд: його склад і перспективи його розвитку у вітчизняній страховій діяльності.
7. Управління формуванням та використанням прибутку в страховій діяльності.
8. Показники фінансової стійкості (коефіцієнти): автономії (незалежності); фінансової стійкості; використання активів; використання власних коштів; співвідношення позикових та власних коштів; маневреності власних коштів; концентрації власного капіталу; показник заборгованості кредиторам.
9. Показники ліквідності: коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності.
10. Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.
11. Закордонний досвід фінансового менеджменту страхової діяльності.

Тема 10. Фінансовий моніторинг страхових організацій

1. Фінансовий моніторинг і його завдання у справі запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму.
2. Система фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень.
3. Страхові компанії, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єкту первинного фінансового моніторингу. Суб'єкти державного фінансового моніторингу: завдання, функції та права.
4. Ідентифікація осіб, що здійснюють фінансові операції.
5. Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу.
6. Призначення працівника, відповідального за проведення первинного фінансового моніторингу. Вимоги до його кваліфікації та забезпечення відповідного навчання. Програма та правила проведення фінансового моніторингу.
7. Типологія легалізації брудних коштів.

5. Перелік контрольних питань з дисципліни «Страховий менеджмент»

1. Страхування як особливий вид підприємницької діяльності і перспективи його розвитку в Україні та світі.
2. Характеристика основних суб'єктів страхового підприємництва.
3. Класифікація в страхуванні та її використання в управлінні страховим бізнесом.
4. Управління активами акціонерної страхової компанії.
5. Особливості управління страховими товариствами з повною й додатковою відповідальністю та командитних товариств.
6. Товариства взаємного страхування та основні чинники, що гальмують їх розвиток в Україні.
7. Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні.
8. Вплив процесів глобалізації економіки на розвиток вітчизняного страхового ринку.
9. Управління процесом створення та реєстрації страхових організацій.
10. Зміст пакету необхідних документів і процедура ліцензування страхових організацій.
11. Зміст і функції страхового менеджменту.

12. Сутність та складові ресурсного потенціалу страхової організації.
13. Потенціал страховика та фактори ефективності його використання.
14. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.
15. Лінійна структура управління організацією, її переваги й недоліки.
16. Функціональна структура управління організацією: переваги і недоліки.
17. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні.
18. Лінійно-штабна структура управління страховою організацією, її переваги й недоліки.
19. Дивізійна структура управління страховою організацією, її переваги й недоліки.
20. Методи вибору ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний.
21. Управління кадровим забезпеченням страхових організацій.
22. Форми матеріального та морального заохочення персоналу страхових організацій.
23. Компетенція та порядок підготовки й проведення загальних зборів акціонерів страховика. Оформлення й реалізація їх рішень.
24. Спостережна рада. Рада директорів. Права та обов'язки цих органів.
25. Ревізійна комісія страховика, її права та обов'язки. Аудит страхових компаній.
26. Виконавчі органи управління страховою організацією та їх функції.
27. Особливості керівних органів у неакціонерних видах страхових організацій.
28. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків, їх роль в управлінні страховою справою.
29. Функції й роль Держфінпослуг у забезпеченні нагляду за страховою діяльністю.
30. Стратегічний менеджмент як процес, його структура й зміст основних елементів та етапів у страхуванні.
31. Стратегія страхової організації як генеральна програма дій.
32. Процес розробки стратегії страхової організації.
33. Визначення місії, цілей та завдань страховика.
34. Управління бізнес-процесами в страхуванні.
35. Реструктуризація страховиків. Визначення доцільності об'єднання (поглинання) компаній.
36. Управління інноваційними процесами в страхуванні.
37. Бізнес-план: структура та характеристика його окремих розділів.
38. Порядок опрацювання, розгляду і затвердження бізнес-плану
39. Шляхи вдосконалення змісту й технології опрацювання та реалізації бізнес-плану.
40. Особливості бюджетування в страховій організації.
41. Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.

42. Основні цілі та завдання інформаційних систем в управлінні страховою організацією.
43. Програмний комплекс страхової компанії: задачі, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень.
44. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування.
45. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя.
46. Формування баз даних і управління їх використанням у страхових організаціях.
47. Електронна база даних з автотранспортного страхування при МТСБУ. Система електронного обміну даними.
48. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.
49. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях.
50. Публікація звітності на іншій інформації. Взаємовідносини страховиків із засобами масової інформації.
51. Шляхи вдосконалення інформаційної системи страховика.
52. Сутність і завдання страхового маркетингу.
53. Маркетингова служба страховика та її функції.
54. Маркетингові дослідження: завдання, види та форми.
55. Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Оцінка рівня конкуренції на ринку страхових послуг.
56. Розробка та просування нових видів страхових послуг
57. Зміст плану маркетингу
58. Управління рекламною діяльністю.
59. Побудова ефективної системи продажу: канали та мотивація надання страхових послуг.
60. Управління прямими продажами: через головний офіс та відокремлені структурні підрозділи
61. Страхові агенти, їх класифікація та основні функції.
62. Страхові та перестрахові брокери: функції та організація діяльності.
63. Винагорода страховим посередникам.
64. Нові форми страхового посередництва.
65. Поняття і класифікація ризиків.
66. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування.
67. Організація відбору ризиків на страхування.
68. Управління відбором ризиків на страхування з метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля.
69. Тарифікація. Побудова тарифікаційної системи.
70. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу.
71. Основні методологічні підходи здійснення актуарних розрахунків.
72. Тарифна політика, її цілі та принципи.
73. Складові й основні завдання андеррайтингу. Вимоги до управління андеррайтингом.

74. Ідентифікація ризиків. Основні завдання: виявлення можливих ризиків та визначення причин імовірності їх настання.
75. Джерела й способи отримання необхідної інформації для проведення ідентифікації ризиків.
76. Методи кількісного і якісного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують причини, і величину ризиків.
77. Методика визначення та характеристика показників: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних.
78. Контроль за ризиком. Врахування факторів територіальної та часової розкладки ризиків. Доцільність перестраховування ризиків.
79. Служба врегулювання претензій: її завдання та місце в страховій компанії.
80. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій.
81. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку.
82. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди.
83. Документальне оформлення страхової претензії. Розрахунок страхових виплат.
84. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Форми страхових виплат.
85. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування.
86. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя.
87. Оформлення страховиками регресних позовів.
88. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.
89. Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генерують діяльність суб'єкта господарювання.
90. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях.
91. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Моделі грошових потоків страховика.
92. Грошові потоки в операційній діяльності страховика.
93. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика.
94. Зароблена страхова премія: сутність та порядок визначення.
95. Управління витратами страховика.
96. Управління процесом формування та розподілу прибутку страхової організації.
97. Грошові надходження й витрати зумовлені інвестиційною і фінансовою діяльністю страховика
98. Поняття фінансової надійності страховика та методи її забезпечення.
99. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати.
100. Роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфелю.

101. Поняття технічних резервів. Склад технічних резервів згідно із Законом України «Про страхування».
102. Резерв незароблених премій та порядок його формування.
103. Види резерву збитків та порядок їх формування.
104. Резерв коливань збитковості та порядок його формування.
105. Резерв катастроф та порядок його створення
106. Управління інвестиційною діяльністю страховика.
107. Управління інвестиційним портфелем та оцінка його ефективності.
див. пит.106
108. Зміст і порядок державного регулювання розміщення страхових резервів.
109. Нормативи та напрямки розміщення страхових резервів.
110. Принципи розміщення та інвестування тимчасово вільних коштів страхових резервів.
111. Управління платоспроможністю страховика та умови її забезпечення.
112. Статутний фонд страховика, вимоги до розміру, джерела його формування.
113. Гарантійний фонд. Вільні резерви страховика.
114. Оцінка структури активів та пасивів страховика.
115. Управління структурою дебіторської та кредиторської заборгованості.
116. Показники фінансової стійкості страховика, методика їх розрахунку та характеристика.
117. Показники ліквідності, методика їх розрахунку та характеристика.
118. Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.
119. Ризики в інвестиційній та фінансовій діяльності страховика.
120. Особливості антикризового управління в страхових організаціях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1577-2ВР.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 р. № 334/94-ВР.
3. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 р. № 86/96.
4. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III.
5. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 1 липня 2004 р. № 1961-IV.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками» від 18 грудня 1996 р. № 1523.

7. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Типове положення про організацію діяльності аварійних комісарів» від 5 січня 1998 р. № 8.
8. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів» від 17 серпня 2001 р. № 1211.
9. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів» від 15 жовтня 2003 р. № 1640.
10. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України «Концепція розвитку страхового ринку України до 2010 р. » від 23 серпня 2005 р. № 369-р.
11. *Розпорядження* Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Ліцензійні умови провадження страхової діяльності» від 28 серпня 2003 р. № 40.
12. *Розпорядження* Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Правила розміщення страхових резервів із страхування життя» від 26 листопада 2004 р. № 2875.
13. *Розпорядження* Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 17 грудня 2004 р. № 3104.
14. *Арутоян А.И.* Формы взаимодействия коммерческих банков и страховых компаний: зарубежный опыт и украинская практика — «Деньги», - 2005. - №7. — С. 3.
15. *Базилевич В. Д.* Страховий ринок України. — К.: Товариство «Знання», КОО, 1998. — 374 с.
16. *Балабанов И. Т.* Риск-менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 1996. — 192 с.
17. *Бігдаш В. Д.* Страхування: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 448 с.
18. *Бігдаш В. Д.* Особливості дослідження вітчизняного страхового ринку при розробці стратегії страховика // Наукові праці МАУП. Вип. 8: Проблеми формування і розвитку ринкової економіки в Україні. — 2003. — С. 234–239.
19. *Біленчук Д. П., Біленчук П. Д., Залетов О. М., Клименко Н. І.* Страхове право України: Підручник. — К.: Атіка, 1999. — 368 с.
20. *Боумэн К.* Основы стратегического менеджмента. — М.: ЮНИТИ, 1997. — 175 с.
21. *Бондар О., Залетов О., Фурсевич П.* Обов'язкове страхування. — К.: VeeZone, 2005. — 496 с.
22. *Васильев В.* Вариант упорядочения страховых организаций по надежности на основе доступной публичной отчетности // Финансовые услуги. — 1998. — № 9—10. — С. 18—23.
23. *Виханский О. С.* Стратегическое управление: Учебник. — М.: Гардарики, 1998. — 296 с.
24. *Гаманкова О.О.* Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2007. — 328 с.

25. Гоцуляк С. А., Залетов А. Н., Перетяжко А. И., Шевченко В. И. Страхование в Украине: состояние, тенденции, перспективы. — К.: VeeZone, 2005. — 416 с.
26. Денисова И. П. Финансовый анализ деятельности страховой компании. — М.: Экспертное бюро-М, 1998. — 138 с.
27. Дойль П., Штерн Ф. Маркетинг, менеджмент и стратегии. — 4-е изд.: Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2007. — 544 с.
28. Ефимов С. Л. Деловая практика страхового агента и брокера: Учеб. пособие. — М.: Страховой полис; ЮНИТИ, 1996. — 416 с.
29. Ефимов С. Л. Организация управления страховой компанией: теория, практика, зарубежный опыт. — М.: РЮИД, 1995. — 150 с.
30. Залетов О. М., Слюсаренко О. О. Основы страхового права України: Навч. посіб. з комп'ютерним довідником «Дінай: Страхування» / За ред. Б. М. Данилишина. — К.: VeeZone, 2003. — 384 с.
31. Залетов А. Н. Страхование в Украине / Под ред. О. О. Слюсаренко. — К.: VeeZone, 2002. — 452 с.
32. Зернов А. А., Зубец А. Н. Системные исследования страхового регулирования. — М.: Страховое ревю, 1997. — 144 с.
33. Зозуля Н. Финансовое планирование как метод осуществления финансово-экономической стратегии страховой компании // Финансы. — 1998. — № 10. — С. 38—40.
34. Зубец А. Н. Страховой маркетинг. — М.: АНКІЛ, 1998. — 257 с.
35. Зубец А. Н. Страховой маркетинг в России: Практ. пособие. — М.: Центр экономики и маркетинга, 1999. — 344 с.
36. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: Монографія. — Тернопіль: Економічна думка; Карт-бланш, 2002. — 570 с.
37. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1992. — 704 с.
38. Мних М. В. Страхування в Україні: Сучасна теорія і практика: Підручник. — К.: Знання України, 2006. — 284 с.
39. Новицька Т. «Галактика-страхування»: проект комплексної автоматизації бізнес-процесів у страховій сфері //Страхова справа. — 2003. — № 2. — С. 48—50.
40. Огляд міжнародного страхового ринку: кожна країна — своя історія, традиції та шляхи становлення //Страхова справа. — 2002. — № 3. — С. 40—45.
41. Основы актуарних розрахунків: Навчально-методичний посібник/ За ред. Чл. Українського товариства актуаріїв І.О. Ковтуна. — к.: Алеута, - 328 с.
42. Основы страховой деятельности: Учебник / Под ред. Т. А. Федоровой. — М.: БЕК, 2001. — 768 с.
43. Охріменко О. О. Страховий захист: менеджмент, маркетинг, економіка безпеки (туристичне підприємництво): Навч. посіб. — К.: VeeZone, 2005. — 416 с.
44. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції: Пер. з англ. — К.: Основи, 1998. — 390 с.

45. *Приходько В. С.* Бухгалтерський облік страхової діяльності: Навч. посіб. — 2-ге вид., допов. і перероб. — К.: Лібра, 2002. — 216 с.
46. *Страхование: принципы и практика / Сост. Дэвид Бланд: Пер. с англ.* — М.: Финансы и статистика, 1998. — 416 с.
47. *Страховое посредничество: Теория та практика: Навч. посіб. / Ред. О. М. Залетов.* — К.: VeeZone, 2004. — 416 с.
48. *Страховий ринок України 1993–2001 рр. // Финансовые услуги.* — 2001. — № 6.
49. *Страховий та інвестиційний менеджмент: Підручник / В. Г. Федоренко, В. Б. Захожай, О. Г. Чувардинський та ін.* — К.: МАУП, 2002. — 344 с.
50. *Страховання: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець.* — К.: КНЕУ, 2002. — 599 с.
51. *Страховання: теорія та практика: Навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко та ін.; За заг. ред. Н. М. Внукової.* — Харків: Бурун Книга, 2004. — 376 с.
52. *Суксін В., Нечипоренко В.* Стратегічне планування в поєднанні теорії і практики // Страхова справа. — 2003. — №3. — С. 82—85.
53. *Сурмин Ю. П.* Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2003. — 368 с.
54. *Супрун А. А., Супрун Н.В.* Страховий менеджмент: Навч.посібник . — Львів: Магнолія 2006, 2013 — 301 с.
55. *Твердохліб М.* Інформаційне забезпечення менеджменту. — К., 2000.
56. *Турбина К. Е.* Тенденции развития мирового рынка страхования. — М.: Анкил, 2000. — 320 с.
57. *Хемптон Д.* Финансовое управление в страховых компаниях. — М.: Анкил, 1995. — 263 с.
58. *Шериньова З. Э., Оборська С. В.* Стратегічне управління. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003. — 384с.
59. *Шумелда Я. П.* Страховання: Навч. посіб. — К., 2007. — 384 с.
60. *Юрченко Л. А.* Финансовый менеджмент страховщика: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 199 с.
61. <http://www.uainsur.com>
62. <http://www.dfp.gov.ua>
63. <http://www.forinsurer.com>
64. <http://www.insurancetop.com>
65. <http://www.rada.gov.ua>

Додаткова

66. *Айвазян С. А., Балкин О. Я., Баснина Т. Д. и др.* Стратегии бизнеса: Аналитический справочник / Под ред. Г. Б. Клейнера. — М.: КОНСЭКО, 1998. — 496 с.
67. *Ансофф И.* Стратегическое управление. — М.: Экономика, 1989. — 314 с.
68. *Алтынникова И.* Формирование страховых резервов. — М.: Агентство финансового маркетинга, 1995. — 208 с.
70. *Вітлінський В. В., Наконечний С. І.* Ризик у менеджменті. — К.: Борисфен, 1996. — 336 с.

69. *Ефимов С. Л.* Энциклопедический словарь: Экономика и страхование. — М.: Церих-ПЭЛ, 1996. — 528 с.
70. *Залетов О. М.* Страхування UA: Навч. посіб. / За ред. О. О. Слюсаренко. — К.: BeeZone, 2003. — 320 с.
71. *Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів / За ред. П. Д. Біленчука, О. Ф. Філонюка, І. В. Яковенка.* — К.: Атіка, 1999. — 464 с.
72. *Журавлев Ю. М.* Формы и методы проведения перестраховочных операций. — М.: ЮКИС, 1993. — 190 с.
73. *Касимов Ю. Ф.* Начала актуарной математики. — Зеленоград: НТФ НИТ, 1994. — 184 с.
74. *Котлер Ф.* Основы маркетинга. — М.: Прогресс, 1993. — 733 с.
75. *Ротова Т. А., Руденко Л. С.* Страхування: Навч. посіб. — К.: КНТЕУ, 2001. — 400 с.
76. *Рябкин В. И.* Актуарные расчеты. — М.: Финстатинформ, 1996. — 89 с.
77. *Страхование от А до Я. Книга для страхователей / Под ред. Л. И. Корчевской, К. Е. Турбиной.* — М.: ИНФРА-М, 1996. — 624 с.
78. *Томпсон А.* Стратегический менеджмент. — М.: ЮНИТИ, 1998. — 576 с.
79. *Шахов В. В., Миллерман А. С., Медведев В. Г.* Теория и управление рисками в страховании. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 224 с.
80. *Шелехов К. В., Бігдаш В. Д.* Страхування. Страхові послуги: Навч.-метод. посіб. — К., 2000. — 268 с.